

מסורת הש"ס

(א) [נפס"ח: אדרס, ג] רש"י מ"ו, א; [ג"ל: ברה], (ד) בפי"א: בעירובין, (ה) ג"ל: בפי"ד דף מט, (ו) בפי"א: בשמיני מנאות, (ז) ג"ל: ברה, (ח) ג"ל: בסמוך ע"פ, (ט) [דף פ' א: ג], [נפח ס"ח: מה וס' נ],

הגהות הב"ח

(א) גבי קטניות אחד עירובי תחומין (ואחד עירובי חצירות) תא"מ וי"ג ס"א ממקל: (ב) רש"י ד"ה חיל אסולתא וכו' זור הס"ד ואח"כ מ"ה שהלכה לבית המרחץ מבע"י חרץ לתחום עירה וחשבה לה ואסר לה לחזור הס"ד [בדפוס:ר' ליתא ל"ה] שהלכה לבית המרחץ, וכנראה טועה רש"י להוסיף אבל לפטוי כבר מובא לעיל]:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה מעשה בו, ר"י ידעמי למאן נדחקו רש"י ומוס' בזה ה"ל אי"ל כפסוטי דרב ס"ל מסבירא כהנלט דתחומין דיש לו אסתתא מקרא חמור מחצירות או מוטעם בדחליותא דלמאי אהרדי אמר ומקני, כ"ח דר"י דר"י ברי' דס"ל דעתומים א"ז לזכות ב"ש מחצירות ואף ק"ך מנא מסיקי לו בדחליות א"ז לזכות, אלא דרב עצמו מתחמיר בתחומין כר"ח דאסר בתחומין ופסוטי: ד"ה אתו לקמי', וכו' שאתו, ע"י לעיל דף סה ע"כ מצינא דלא הו' שוכר וי"ט: בא"ד דרששו אאשתו ניהא לאתריי, ק"ל ממזמא דשמואל דאשמו קתייתא כיון דכבר אמר בשכירו ולקטיו מעריכי' והיו ג"כ אפי' בע"כ דהא מיימי ליה לעיל להסיר לתתן בר סימקא דלא רצה לא גזר, וא"כ מנ"ש דאשמו והיה נראה מזה ראי' גדולה לפסוטי ספיקא דמוס' לעיל דף ע' ד"ה יושב בספי' דאפסר דשכירו ולקטיו רק דנכרי אכל לא דשראל דהולכי' שמואל לאשמו דהכא מיימי שגבאל דחו דוקא דשמואל ולא בשכירו ולקטיו:

מוסף רש"י

ואין טועמין מפירותיה. ודלי פתוי לה (ע"ז תח), דבי נצרפי, שם עצומת סוכסס שלהם (תוס),

רבינו חננאל

ואין טועמין מפירותיה. ושמואל אמר כגון דאמרי תמרי לשיכרא דבי נצרפי ושתי ליה ביום אידס, אמר אמימר אמור לי סבי דפומבדיתא הילכתא כשמואל. מותביה על מאן דאמר צריך להחזיק חבית של (שותפי) [שיתופי מבאות] מן הקרקע טפח. והתניא כיצד משתתפין במבוי שיש שם ושל תמרון ושל גורגרות ושל שאר מיני פירות, בין משלו בין משל חבירו צריך להודיע. ומגביהה מן הקרקע כלשהו. ופרקי' מאי כלשהו דקתני טפח. איתמר שיתופי מבאות רב אמר אין צריך לזכות ושמואל אמר צריך לזכות. עירובי תחומין רב אמר צריך לזכות ושמואל אמר אין צריך לזכות. בשלמא לשמואל דתנן בשיתופי מבוי ומוכה להן, אלא לרב דאמר בשיתופי מבוי אין צריך לזכות קשיא ליה מתני'. ופרקי' תנאי היא, ר' חייא סבר צריך לזכות ור' ישמעאל ב"ד יוסי אמר משום אבוי אין צריך לזכות. דתניא מעשה בכלתו של ר' אושעיא שהלכה למרחץ ועירבה לה חמותה משלה ולא זכתה לה ואסר לה ר' חייא. ואמר לו ר' ישמעאל ב"ד יוסי בבלאי כל כך אתה מחמיר בעירובין, כך אמר אבא כל שיש לך להקל בעירובין (בעירובין) הקל. וכן אמר ר' יוחנן דחמותה משל עצמה עירבה ולא זיכתה לכלתה ולפיכך אסר

ואין טועמין מפירותיה. דלי לאו דפלחיה לא הוו פרשי מינה: נצרפי. שם ע"ז שהיתה צאודה מדינה: לריד להודיע. אס חפלין בנך שמא מקפידין בעירובין? ואמר בפ"ק^א המקפיד על עירובו אינו עירוב שעינו זרה צאודה פת ליתן להצריכו אבל משלו אין לריד להודיעו וזכין לו לזכס שלא בפניו: הכא סגן. בעירובי חצירות^ט ומוכה להן: קתני לקמן (דף פב). כיצד משתתפין בתחומין כו' ולא קתני ומוכה להן: סהלסה לנים המרחץ. מצעוד יוס

חוץ לתחום עירה וחשבה לה ואסר לה לחזור: ר' חייא צנלי היה כדאמרין במסכת סוכה (דף כ.) עלו ר' חייא ובניו ויסדו: ואיציעא להו גרסינן: בריה^ד דנח יעקב. אציו לא היה הגון לפיכך לא הוכירו: אקיף. הרבה עלי הדרך בצצילי: חיל אסולמא דלוח. דרב מסיילת (ו) זור: רבי חייא קאי כרב בתחומין וגבי חצירות טעמא דרב משום דכיון דקאסר עליה גמר ומקני ואין לריד וזכיה ואע"ג דמתני' פליגא עליה דרב רב תנא ופליג: מי איכא למאן דפליג. מי אשכחן דפליג אינש עליה: טרווינא. נכרי היה ממונה על כלי זיין העשויין לשמירת העיר להלכס על הצרים ודר צעיר: הא דאסר. על בני המבוי לא צעינן דעמיה ומתני' דללא אסר כגון חצר שצין שני מצולות וריגילה עם זה ולא עם זה: הכי נמי מסבנרא. דמודה שמואל היכא דלא אסר: ולא נאספא. אינו רואה ומתכוין לאסור עליהן: שאני

(בריה) דבת יעקב כי מטיא התם אקיף וזיל לסולמא דצור ובעי' מיניה מרב יעקב בר אידו בעא מיניה משל חמותה עירבה ומשום דלא זיכתה לה או דלמא משלה עירבה ומשום דשלא מדעתה אמר ליה משל חמותה עירבה לה ומשום דלא זיכתה לה אמר רב נחמן נקמינן ב אחד עירובי תחומין (א)^ג ואחד עירובי חצירות ד אחד שיתופי מבאות צריך לזכות בעי רב נחמן עירובי תבשילין צריך לזכות או אין צריך לזכות אמר רב יוסף ומאי תיבעי ליה לא שמיע ליה הא דאמר ר"נ בר רב אדא אמר שמואל ה עירובי תבשילין צריך לזכות אמר ליה אביי פשיטא דלא שמיע ליה דאי שמיע ליה מאי תיבעי ליה אמר ליה אמו עירובי תחומין מו לא אמר שמואל אין צריך לזכות ואמר איהו צריך לזכות הכי השתא בשלמא התם פליגי רב ושמואל וקא משמע לן כחומרין דמר וכי חומרין דמר אבל הכא אי איתא דשמיע ליה מי איכא דמאן דפליג ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרבי זירא א"ל אוגיר לן רשותך לא אוגיר להו אתו לקמיה דר' זירא אמרו ליה מהו למיגר מדביתוהו אמר להו הכי אמר ר"ל משמיה דגברא רבה ומנו רבי חנינא ו אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה אוגר לן רשותך לא אוגר להו אתו לקמיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה מהו למיגר מדביתוהו לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב מתנה לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב יהודה אמר להו הכי אמר שמואל אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו מיתביי נשים שעירבו ונשתתפו שלא מדעת בעליהן אין עירובן עירוב ואין שיתופן שיתוף לא קשיא ו הא דאסר הא דלא אסר הכי נמי מסתברא דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל ה אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני המבוי כנכסין לתוך ביתו ונוטלין שיתופן ממנו בעל כרחו רגיל אין שאין רגיל לא שמע מינה לימא מסייע ליה ב בופין אותו לעשות לחי וקורה למבוי שאני

(בריה) דבת יעקב כי מטיא התם אקיף וזיל לסולמא דצור ובעי' מיניה מרב יעקב בר אידו בעא מיניה משל חמותה עירבה ומשום דלא זיכתה לה או דלמא משלה עירבה ומשום דשלא מדעתה אמר ליה משל חמותה עירבה לה ומשום דלא זיכתה לה אמר רב נחמן נקמינן ב אחד עירובי תחומין (א)^ג ואחד עירובי חצירות ד אחד שיתופי מבאות צריך לזכות בעי רב נחמן עירובי תבשילין צריך לזכות או אין צריך לזכות אמר רב יוסף ומאי תיבעי ליה לא שמיע ליה הא דאמר ר"נ בר רב אדא אמר שמואל ה עירובי תבשילין צריך לזכות אמר ליה אביי פשיטא דלא שמיע ליה דאי שמיע ליה מאי תיבעי ליה אמר ליה אמו עירובי תחומין מו לא אמר שמואל אין צריך לזכות ואמר איהו צריך לזכות הכי השתא בשלמא התם פליגי רב ושמואל וקא משמע לן כחומרין דמר וכי חומרין דמר אבל הכא אי איתא דשמיע ליה מי איכא דמאן דפליג ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרבי זירא א"ל אוגיר לן רשותך לא אוגיר להו אתו לקמיה דר' זירא אמרו ליה מהו למיגר מדביתוהו אמר להו הכי אמר ר"ל משמיה דגברא רבה ומנו רבי חנינא ו אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה אוגר לן רשותך לא אוגר להו אתו לקמיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה מהו למיגר מדביתוהו לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב מתנה לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב יהודה אמר להו הכי אמר שמואל אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו מיתביי נשים שעירבו ונשתתפו שלא מדעת בעליהן אין עירובן עירוב ואין שיתופן שיתוף לא קשיא ו הא דאסר הא דלא אסר הכי נמי מסתברא דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל ה אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני המבוי כנכסין לתוך ביתו ונוטלין שיתופן ממנו בעל כרחו רגיל אין שאין רגיל לא שמע מינה לימא מסייע ליה ב בופין אותו לעשות לחי וקורה למבוי שאני

הרגיל אכל שאינו רגיל אינו אוסר ונוטלים שיתופי צעל צעל דקאמר היינו ש צעל הצית אכל דעת אשתו לריך ואף על גב דאסיקנא דאשתו של אדם מערבת שלא מדעתו אין ללמוד מכאן שמוכל לזכות לצני המצוי ולצני חצר לתם פת עצורס נהי דנצציל עצמה יכולה ליתן שלא מדעת בעלה אין לה כח לזכות לשמייה שלא מדעת וצריך ליזהר שלא חזקה האשה לשמייה כשאין צעלה צעיר ואף על גב דאס כל אחד ואחד נותן פת נראה דשרי אפילו לא אסרי אהדיי כל זמן שלא מיחה הצעל דמסתמא לא קפיד מכל מקום אין לסמוך על זה לענין שמוכל לזכות לאחרים ואס אין הצעל והאשה צעיר אלא בני ביתו לריך לקדקד אס יכולין לערב בני ביתו צלל רשות משל צעל הצית דהא בסמוך [עמוד ב] תנן ניתוספו עליהן מוסיף וצריך להודיע וכסכלה האוכל נמי קתני דלריך להודיע ממין אחר:

רגיל אכל שאינו רגיל אינו אוסר ונוטלים שיתופי צעל צעל דקאמר היינו ש צעל הצית אכל דעת אשתו לריך ואף על גב דאסיקנא דאשתו של אדם מערבת שלא מדעתו אין ללמוד מכאן שמוכל לזכות לצני המצוי ולצני חצר לתם פת עצורס נהי דנצציל עצמה יכולה ליתן שלא מדעת בעלה אין לה כח לזכות לשמייה שלא מדעת וצריך ליזהר שלא חזקה האשה לשמייה כשאין צעלה צעיר ואף על גב דאס כל אחד ואחד נותן פת נראה דשרי אפילו לא אסרי אהדיי כל זמן שלא מיחה הצעל דמסתמא לא קפיד מכל מקום אין לסמוך על זה לענין שמוכל לזכות לאחרים ואס אין הצעל והאשה צעיר אלא בני ביתו לריך לקדקד אס יכולין לערב בני ביתו צלל רשות משל צעל הצית דהא בסמוך [עמוד ב] תנן ניתוספו עליהן מוסיף וצריך להודיע וכסכלה האוכל נמי קתני דלריך להודיע ממין אחר:

רגיל לערב עמחם וגם אינו אוסר עליהן. כלומר אינו ממחה על [ידיו] אשתו מפני שעירבה עמחם, אבל אם ממחה על ידי אשתו אוסר על בני חצר. וכי קאמר שמואל (כך אסר) [בדאסרן] עליהו [דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל].

דאמר שמואל אחד מבני מבוי שרגיל ומשתתף עם בני מבוי ונמנה ולא רצה להשתתף, בני מבוי נכנסין לביתו ונוטלין ממנו שיתופי מבוי על כרחו. [רגיל אין שאין רגיל לא] קשיין אהרדי דהא הוא דאמר [אשתו של אדם מערבת לו שלא] מדעתו. אלא לאו הא דמיתה על ידה ואמר איני רוצה בזה העירוב שעירבה אשתי, ודשמואל [דר' חנינא חיכא דלא אסר כגון שלא מיחה. נימא מסייע ליה כופין אותו (ועושין) ועושה לחי וקורה למבוי.

חלוץ פרק שביעי עירובין

פ. רב אמר א"צ צובות. דכיון דאסר עליה גמר ומקני ליה ובתחומין לריך לזכות דלא אסר עליה ולא גמר ומקני כדפירש צקונטרס ולשמואל צמצוי לריך לזכות דלמקני רשות הוא דקסבר עירוב משום קנין צפ' מי שהוליאווה (לעיל דף מט). אפילו למ"ד עירוב משום דירה לריך לזכות כדי שיהא קונה דירה

צצית חצירו ובתחומין סבר שמואל דלין לריך לזכות דלא קני רשות אחרים הוא אי נמי כיון דלין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מלוא משום מלוא גמר ומקני ועוד כיון דעירובי תחומין אין מערבין אלא מדעתו אמירתו כשהוא אומר לא וערב לי חשובה כזכיה והשתא יש דברים שאנו מחמירין בחצירות בתחומין דחצירות לריך לזכות לשמואל ובעי פת ובתחומין אין לריך לזכות ואין לריך פת ויש דברים שאנו מחמירין בתחומין טפי דבתחומין בעי ב' סעודות לכל אחד ובחצירות בזמן שהן מרוצין סגי [בזמן ב'] סעודות לכולם ובזמן שהן מועטין סגין בגורגרת לכל אחד כדאמרין (ו) סוף פירקין והשולח עירוב ציד חרש שטוה וקטן אינו עירוב בתחומין ובחצירות קטן גובה את העירוב:

מעשה בבבלי ב"ו. * פי' צקונטרס דהאי עובדא בתחומין הוה ואע"ג דבחצירות פליגא מתני' עליה דרב רב תנא הוא ופליג וקשיא דעיקר הקושיא לא היתה אלא מחצירות ומהא לא משני מידי וי"ל דבעירובי חצירות היה המעשה וכן פירש רבינו חננאל ורב סבר כרבי ישמעאל וקסבר רב דתנא דידן תנא בחצירות דצעינן ויכויו כל שכן בתחומין דתחומין לכולי עלמא צעי זכיה ולפירוש הקונטרס דמוקי לה בתחומין יש לומר דרבי חייא ורבי ישמעאל צר' יוסי משום אציו אזדו לטעמיהו דר' חייא אית ליה לעיל בספ"ק (ו) דתחומין דאורייתא ולהכי מחמיר בזה ור' יוסי דמיקל לטעמיה דלמר לעיל (דף לה.) ספק עירוב כשר: **אמר רב נחמן נקמינן אחד עירובי תחומין ואחד שיתופי מבאות צריך צובות.** וכן הלכה וכן פסק בשאלמות * צפרשת ויהי צשלס כולס לריכין לזכות עירובי תחומין וחצירות שיתופי מצולות עירובי תבשילין ואע"ג דצעי רב נחמן עירובי תבשילין מאי הא מסיק אציי דלא שמיע ליה דשמואל דלי שמיע ליה לא הוה מיציעא ליה:

אתו לקמיה דרב יהודה אמר דהו הכי אמר שמואל אשתו של אדם ב'ו. ואס תאמר ולאמאי לא מיימי מדרב יהודה דלמר צריס דדר (לעיל דף סד.) דשמייה דשמואל שכירו ולקטיו של נכרי נותן עירובו דזיו * וכל שכן אשתו והוה מיימי מנכרי אכנכי ויש לומר * דאשמו אאשמו ניחא ליה לאתמוי: **רביא אין שאני רגיל לא.** דרגיל אסר כמו פתח

רגיל לערב עמחם וגם אינו אוסר עליהן. כלומר אינו ממחה על [ידיו] אשתו מפני שעירבה עמחם, אבל אם ממחה על ידי אשתו אוסר על בני חצר. וכי קאמר שמואל (כך אסר) [בדאסרן] עליהו [דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל]. דאמר שמואל אחד מבני מבוי שרגיל ומשתתף עם בני מבוי ונמנה ולא רצה להשתתף, בני מבוי נכנסין לביתו ונוטלין ממנו שיתופי מבוי על כרחו. [רגיל אין שאין רגיל לא] קשיין אהרדי דהא הוא דאמר [אשתו של אדם מערבת לו שלא] מדעתו. אלא לאו הא דמיתה על ידה ואמר איני רוצה בזה העירוב שעירבה אשתי, ודשמואל [דר' חנינא חיכא דלא אסר כגון שלא מיחה. נימא מסייע ליה כופין אותו (ועושין) ועושה לחי וקורה למבוי.

עין משפט ונר מצוה

ב א מיי פ"ח מהלכות ע"ז הלכה ג טוש"ע י"ד ס' קנב ספיף יב:
בא ב מיי פ"ו מהל' עירובין הלכה יט סמוג עשין א טוש"ע א"ח ס' מ"ג:

בב ג מיי פ"א מהל' עירובין הלכה כ סמוג שם טוש"ע א"ח ס' שס ספיף ט:
בג ד מיי שם טוש"ע א"ח ס' שפי ספיף ג:

בד ה מיי פ"ו מהל' י"ט הלכה ו סמוג עשין ב ולחין שם טוש"ע א"ח ס' מקס ספיף י:

בה ו ז מיי פ"ב מהל' עירובין הלכה יב ופ"ה הלכה ו סמוג עשין א טוש"ע א"ח ס' שס ופי' ספס ספיף יא:
בו ח מיי פ"ה מהל' עירובין הלכה ב סמוג שם טוש"ע א"ח ס' שס: [בו] ט [מיי] פ"ה מהל' סמיס דין יב

טוש"ע ח"מ ר"ס קסב וצבר אלפס צ"ב פ"א דף קט:
בגס המוספתא וכן הביא הע"ש ע"ש ובמוספתא ד"צ שפטינו [ליתא]:

רב ניסים גאון

ובא מעשה לפני ר' חייא ואסר. אמר לו ר' ישמעאל ב"ר יוסי בבלאי כל כך אתה מחמיר בעירוב. ר' חייא בבלי הוה, ואיתה סבור פרק א' דמסכת סוכה אמר ריש לקיש הריני כפרת ר' חייא ובניו. שבתחילה נשתכחה תורה מישראל, עלה עזרא מבבל ויסדה, חזרה ונשתכחה, עלה ר' חייא הבבלי ובניו ויסדה. ובפרק ל"ו כריתות ר' הושעיה הוה שכיח קמיה דבר קפרא שביקא ואתא לקמיה דר' חייא. ואתא מוצא בר קפרא שואלו בשביל ר' חייא מה בבלי אומר דברב זה. סליק פ"ק חלוץ

רבינו חננאל (המשך)

ר' חייא. אמר רב נחמן נקטינן אחד שיתופי מבאות, ואחד עירובי תחומין צריך לזכות. בעי רב נחמן עירובי תבשילין צריך לזכות או לא. ואמר רב יוסף מאי תיבעי ליה הא אמר שמואל צריך לזכות. ההוא טרוזינא דלא בעא לאוגורי להו רשותיה לבני מבוי, ואזלו ואגרו אינהו מדביתוהו. ואמר להו ר' זירא שרי עבדיהו דאשתו של אדם מערבת לו שלא מדעתו, וכן (ב)אשתו של גוי משכרת בלא רשות בעלה. ואם בא בעלה הגוי ומיתה בטילה אותה השכירות, ונאסרו וחזרו לאיסורן. וכן אמר רב יהודה (בר הושעיה) אשתו של אדם מערבת לו שלא מדעתו, ואותבינן עליהו והתניא נשים שעירבו ונשתתפו שלא מדעת בעליהן אין עירובן עירוב ואין שיתופן שיתוף. ופרקינן (ב) מנהתא ברלא אסר עליהו כגון שאינו

רבינו חננאל (המשך)

ר' חייא. אמר רב נחמן נקטינן אחד שיתופי מבאות, ואחד עירובי תחומין צריך לזכות. בעי רב נחמן עירובי תבשילין צריך לזכות או לא. ואמר רב יוסף מאי תיבעי ליה הא אמר שמואל צריך לזכות. ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרבי זירא א"ל אוגיר לן רשותך לא אוגיר להו אתו לקמיה דר' זירא אמרו ליה מהו למיגר מדביתוהו אמר להו הכי אמר ר"ל משמיה דגברא רבה ומנו רבי חנינא ו אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו ההוא טרוזינא דהוה בשיבבותיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה אוגר לן רשותך לא אוגר להו אתו לקמיה דרב יהודה בר אושעיא אמרי ליה מהו למיגר מדביתוהו לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב מתנה לא הוה בידיה אתו לקמיה דרב יהודה אמר להו הכי אמר שמואל אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו מיתביי נשים שעירבו ונשתתפו שלא מדעת בעליהן אין עירובן עירוב ואין שיתופן שיתוף לא קשיא ו הא דאסר הא דלא אסר הכי נמי מסתברא דא"כ קשיא דשמואל אדשמואל דאמר שמואל ה אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי ולא נשתתף בני המבוי כנכסין לתוך ביתו ונוטלין שיתופן ממנו בעל כרחו רגיל אין שאין רגיל לא שמע מינה לימא מסייע ליה ב בופין אותו לעשות לחי וקורה למבוי שאני

^[1] נראה דלי' כאן דר' מנא' ושמואל דנלא אסר וכו' ג"ל וכן מסיס רבינו ליהדי כפוך הענין דשמואל דרמ"ה היס שאל אסר וכו'